

اولین خیابانی که در تهران آسفالت شد

۶ دی ۱۳۹۳ ساعت ۱۸:۰۸

کلمه تا پیش از عصر ناصری در کتب و اسناد قدیم معنای دسته و راهی را داشت که در میان باغ و چمن سازند، در حالی که دو صف درختان در دو طرف آن ایجاد کنند و وجود همین خیابان است که در طراحی باغ ایرانی که آن را به چهار پاره متحدالشکل تقسیم می کند، واژه را در این مبحث مفهوم می بخشد

کلمه تا پیش از عصر ناصری در کتب و اسناد قدیم معنای دسته و راهی را داشت که در میان باغ و چمن سازند، در حالی که دو صف درختان در دو طرف آن ایجاد کنند و وجود همین خیابان است که در طراحی باغ ایرانی که آن را به چهار پاره متحدالشکل تقسیم می کند، واژه را در این مبحث مفهوم می بخشد.

اولین خیابان آسفالت تهران خیابان الماسیه سال ۱۳۱۰

بنابراین تا اواسط دوران سلطنت ناصرالدین شاه که سطح شهر تهران و خانه سازی در آن دچار تحول عظیم گشت، کلمه ای با نام خیابان در میان عناصر معماری در شهرسازی تهران وجود نداشت. به عبارت دیگر تهران آن روزگار معبرش را که کوچه باغها و معبرهای پیچاپیچ و نامنظم تشکیل می داد. گذرگاه هایی که مناسب عبور جمعیت کم آن روزگار باوسایل نقلیه نظیر پالکی، تخت روان و... و چهارپایان باربر بود. در بررسی نقشه های اولیه تهران و مطابقت آنها این واقعیت بیشتر آشکار می شود. نقشه برزین روسی، در سال ۱۲۵۸ قمری و عهد محمدشاه از تهران برداشت شده و ۱۰ سال بعد در مسکو به چاپ رسیده است و نقشه موسیو کرشش معلم دارالفنون، در اوایل سلطنت ناصرالدین شاه از سطح شهر برداشته شده و به سال ۱۲۷۵ قمری چاپ و منتشر شده است. در هر دو این نقشه ها هیچ اثری از نام خیابان مشاهده نمی شود، بلکه تمام معابر با نام های مرسوم آن دوره یعنی کوچه، گذر، گذار، بازارچه، بازار، رسته و... مشخص شده است. پرواضح است که این معنا را در بررسی و تدقیق در کتب و منابع نوشتاری آن روزگار هم می توان دریافت. با گذشت زمان و رسیدن سال های میانی پادشاهی ناصرالدین شاه تهران ناگهان دچار تحولات وسیعی شد. در این سال ها حصار صفوی را خراب کردند و حصار جدید ناصری را ساختند. سطح شهر گسترش قابل توجهی یافت. معابر جدید بنا شد. خندق حصار صفوی را پر کردند و در محل آن و نیز سطح اشغال بدنه حصار گذرگاه های تازه ای احداث کردند که شکل کالبدی آنها به خیابان های امروز بیشتر شبیه بود تا به کوچه باغهای گذشته. این معابر کمابیش از کوچه ها و گذرهای قدیمی عریض تر و با کمی اغماض به خط مستقیم کشیده شده بودند. گذرگاه های جدید را خیابان نام نهادند و بدین ترتیب کلمه در تاریخ تهران و عنصر خیابان جزو عناصر معماری شهرسازی این شهر تولد یافت. اولین نقشه تهران ترسیمی منجم الدوله پس از این دوره برای نخستین بار متضمن نام می شود و اولین خیابان های پایتخت را شکل می دهد؛ نظیر خیابان های باغ جنت (ولی عصر)، باغ انگوری (ولی عصر)، جناب وزیر (ولی عصر)، امیریه (ولی عصر)، امیریه (امام خمینی)، باغ شاه (امام خمینی)، جلو قبرستان (مولوی)، دروازه گمرک (مولوی) و...

پیشینه آسفالت در تهران:

چنان که گذشت گذرگاه های تهران متشکل از کوچه باغها و معابر تنگ و نامنظم و سطح آنها خاکی بود و هیچگونه پوشش خاصی نداشت. نخستین بار براساس اعلان شماره ۳۶ به سال ۱۲۶۷ قمری و در دوران صدارت میرزا تقی خان امیرکبیر برخی از کوچه های تسطیح و سنگفرش شد تا آنها برای عبور کالسکه مناسب و آماده گردد. کالسکه هایی که در کارخانه معیرالممالک ساخته می شد. بعدها در دهه های پایانی سلطنت طولانی ناصرالدین شاه که طریقی بود برای آماده سازی سطح معابر جهت عبور راحت تر کالسکه، درشکه، گاری و... وارد عرصه گذرگاه سازی پایتخت شد، اما هنوز خبری از آسفالت نبود. تا اینکه سال ۱۳۱۰ خورشیدی فرا رسید. در این سال پیش از ورود ملک فیصل پادشاه عربستان به تهران، بلدیة پایتخت به تکاپو افتاد و برای نخستین بار را که پدیده جدیدی در صنعت راه سازی به شمار می رفت، وارد صحنه خیابان های تهران کرد و خیابان کوتاه الماسیه (باب همایون)، میدان توپخانه و اوایل خیابان لاله زار را آسفالت نمود. بعدها خیابان باغشاه (امام خمینی) و خیابان پهلوی (ولی عصر) البته تا حدود کافه بلدیة (تغایر شهر امروزی) و دیگر خیابان ها آسفالت شد و بدین ترتیب آسفالت نه تنها وارد خیابان ها و معابر

تهران که به تمام شهرها و جاده های کشور وارد شد.

آدرس مطلب :

<https://www.cafetarikh.com/news/۳۵۱۸۶/تهران-خیابانی-اولین-اسفالت>